

Exodus 6:13 records that G-d commanded Mosheh and Aharon toward both the Children of Israel and Pharaoh, without specifying the content of the command. Of course, there are many subsequent commands that can be read back into this verse; but the key literary issues are

- a) why the command is stated generically here
- b) whether the intent is to parallel the charges toward Jews and Pharaoh
- c) how these issues relate to the peculiar interjection of the genealogies of Reuven, Shimon, and Levi immediately following

It is possible to explain all of these in a manner devoid of substantive significance, by seeing this as a general introduction to Mosheh and Aharon's mission. Thus a broad statement of their overall role is followed by the genealogies going up to Mosheh and Aharon, after which the missions are given more detail. This fails to satisfy me.

One midrashic approach focuses on the parallel by saying that they were commanded to be gentle and tolerant with both Pharaoh and the Jews. Seforno, by contrast, sees it as investing them with authority relative to both communities. Others focus on giving substance to the command, seeing it as a decree against *Avodah Zarah*, or murder. But the most interesting approach, found in *Yerushalmi Rosh HaShannah 5:5*, is that Mosheh was commanded to tell the Jews about the halakhot of Jewish *avdut*, specifically that Jewish *avadim* must be released after laboring for six years.

This approach uses the standard midrashic tactic of filling gaps in Tanakh on the basis of extra material elsewhere; "the words of Torah are poor in one place but rich in another". Here, the gap is the generic command, which is filled on the basis of *Yirmiyahu 33*, which declares that G-d commanded the Jews regarding the rules of slavery on the day that He took them out of Egypt – even though that command first appears in *Parashat Mishpatim*, after Sinai. And it seems contextually reasonable for G-d to give this command now, as a moral contrast to Egypt and a declaration that the Jews must be better.

Meshekh Chokhmah, however, takes the point much further. He argues that the three tribes whose genealogies are mentioned were the specific targets of the command, *because* they were, even in Egypt, enslaving fellow Jews. They were not enslaved because, owing to their moral weakness, they would not have been able to maintain their identities under slavery.

Now the Rabbis were not loath to point out that not all Jews were worthy of the redemption – 80%, in one tradition, died during the plague of Darkness. But to paint them as collaborators in slavery seems a level beyond; why did G-d redeem us then? This is the question that Mosheh Rabbeinu faced in last week's parashah, when immediately after killing an Egyptian for beating a Jew, he found two Jews seeking to do the same to each other.

The message, I think, is that redemption cannot come because Jews do not have the capacity to commit the same crimes as others; we have no basis for spiritual complacency. It can only come because, as a community, we overcome those temptations – when we produce Mosheh Rabbeinu, or *lehavdil* Rav Yisroel Salanter, who have, as Dumbledore wisely notes, the courage to stand up against friends, which is harder than standing against enemies.

This courage is badly needed in Orthodoxy today. But we need to recognize that part of that courage is being able to continue to recognize kinship while in opposition – to stand

up against friends while keeping them as friends, if possible. This requires great effort on their part as well. I hope and pray that our community can find both these strengths within ourselves.

Shabbat shalom
Aryeh Klapper

שמות פרק ו:י-כח

וידבר ה' אל משה לאמר:
"בא דבר אל פרעה מלך מצרים וישלח את בני ישראל מארצו":
וידבר משה לפני ה' לאמר:
"הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתיים": פ
וידבר ה' אל משה ואל אהרן, ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים, להוציא את בני ישראל מארץ מצרים: ס
אלה ראשי בית אבתם:
בני ראובן בכר ישראל . . . אלה משפחת ראובן:
ובני שמעון . . . אלה משפחת שמעון:
ואלה שמות בני לוי לתלדתם . . . אלה ראשי אבות הלויים למשפחתם:
הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם:
"הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים על צבאתם":
הם המדברים אל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל ממצרים הוא משה ואהרן:
ויהי ביום דבר יקוק אל משה בארץ מצרים: פ

תרגום יונתן שמות פרק ו פסוק יג

ומליל יי עם משה ועם אהרן ואזהרינון על בני ישראל ושלחינון לות פרעה מלכא דמצרים לאפקא ית בני ישראל מארעא דמצרים:

רש"י שמות פרק ו פסוק יג

ויצום אל בני ישראל - צום עליהם להנהיגם בנחת ולסבול אותם:
ואל פרעה מלך מצרים - צום עליו לחלוק לו כבוד בדבריהם,
זהו מדרשו.
ופשוטו

צום על דבר ישראל ועל שליחותו אל פרעה, ודבר הצווי מהו? מפורש בפרשה שניה לאחר סדר היחס, אלא מתוך שהזכיר משה ואהרן, הפסיק הענין באלה ראשי בית אבותם (פסוק יד) ללמדנו היאך נולדו משה ואהרן ובמי נתיחסו:

אבן עזרא שמות (הפירוש הארוך) פרק ו פסוק יג

ויצום ללכת אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים ור' ישועה אמר, כי טעם ויצום, שלא יכעסו על ישראל, אם לא ישמעו אליהם, ואין צורך:

רבינו בחיי שמות פרק ו פסוק יג

ובמדרשו: (פסיקתא זוטרתא) "ויצום אל בני ישראל", הזהירם על ע"ג שהיו ישראל עובדים במצרים, וכן דרשו: (סנהדרין נו ב) באדם הראשון (בראשית ב, טז) "ויצו", זו ע"ג, שנאמר (הושע ה, יא) "כי הואיל הלך אחרי צו", וכן מפורש ביחזקאל שהיו ישראל עובדים ע"ג במצרים שנאמר: (יחזקאל כ, ה) "ביום בחרי בישראל" (שם, ז) "ואומר אליהם איש שקוצי עיניו השליכו ובגלולי מצרים אל - תטמאו".

ספורנו שמות פרק ו פסוק יג

ויצום. מנה אותם לשרים, כמו ויסמוך את ידיו עליו ויצוהו (במדבר כז, כג) וצוך לנגיד (ש"א כה, ל) וזולתם: אל בני ישראל. על בני ישראל, כמו אל ההרים לא אכל (יחזקאל יח, ו):
ואל פרעה מלך מצרים להוציא. ועל פרעה מלך מצרים מנה אותם לשרים בענין הוצאת ישראל ממצרים, באופן שישראל וגם פרעה ישמעו על כרחם למשה ולאהרן הממונים עליהם מאתו יתברך:

תלמוד ירושלמי מסכת ראש השנה פרק ג דף נח טור ד/ה"ה

ד"א תקיעת שופר תלויה בב"ד ושילוח עבדי' תלוי בכל אדם ואתייה כהיא דא"ר שמואל בר רב יצחק וידבר יי' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל על מה ציום על פרש' שילוח עבדי' ואתייה כהיא דא"ר הילא לא נענשו ישראל אלא על פרשת שילוח עבדים הדא הוא דכתיב מקץ שבע שנים תשלחו איש את אחיו העברי וגו'

משך חכמה שמות פרק ו פסוק יג

"ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל מארץ מצרים" – ייתכן כי גם אז במצרים היו גדולי האומה אשר היו שרים נכבדים ואפרתים, והם היו משעבדים את בני ישראל לעבדים, שמכרו המצרים להם.

ואולי היו המה השלושה שבטים - ראובן ושמעון ולוי - שהנהיגו שררה במצרים,

כמו שאיתא במדרש נשא פרשה יג:

"לוי שלא היה בשעבוד מצרים, ולכן לא נטל נחלה בארץ,

וכן ראובן לא נטל רק בעבר הירדן,

ושמעון נתקיים עליו "אחלקם ביעקב" כמו שפירש הרמב"ן.

ומהם היו בני חורין הרבה ושרים, אשר היו משעבדים את ישראל הנמכרים להם מהממשלה של פרעה.

לכן ציוה השם יתברך שבני ישראל גם פרעה יוציאו את בני ישראל מהשעבוד.

ולכך סמך לזה יחוס השלושה שבטים, ומסיים "הוא אהרון ומשה, אשר אמר ה' להם 'הוציאו את בני ישראל

מארץ מצרים על צבאותם" - שיהיו כל משפחה ושבת צבא בפני עצמו, ולא ישתעבדו ישראל זה לזה.

וכנראה שלזה כיון הירושלמי ראש השנה פרק ג הלכה ה:

"ויצום אל בני ישראל" –

מה ציום?

על פרשת שילוח עבדים

[רצונם לומר, שישלחו עבדיהם מישראל ששעבדו תחת ידם כמו שכתבתי]

והדא הוא דכתיב "כה אמר ה' אנכי כרתי ברית את אבותיכם ביום הוציאי אותם מארץ מצרים מבית

עבדים לאמור: 'מקץ שבע שנים תשלחו איש את אחיו העברי אשר ימכר לך, ועבדתם שש שנים

ושלחתו חפשי מעמך' - ולא שמעו אבותיכם אלי ולא היטו את אזנם",

הנאמר בירמיה לג יעויין שם ודו"ק.

ויתכן לומר בדעת המדרש נשא, ששלושה שבטים אלו הנהיגו שררה במצרים, לפיכך נתיחסו כאן,

על פי דאמרו במכילתא (מסכתא דפסחא בא פרשה ה)

דבשביל ד' דברים נגאלו, שלא שינו שמן לשונן שלא נחשדו על העריות ולא על לשון הרע, והיו

מצוינים לגוי והחזיקו עצמן לגרים, מפני שהיו מצפים לתשועת ה', שיעקב בירך אותם איש

כברכתו בחלוקת הארץ,

כמו שאמר "וירכתו על צידון וכו'" (בראשית מט, יג).

אבל שלושה שבטים הללו, שיעקב רחקן, אילו היו משועבדים ככל אחיהם, היו מתערבים במצרים,

והיו מדמין שאין להן חלק ונחלה בקרב ישראל, לפיכך מנעה השגחה מהשתעבד אותן בחומר ולבנים

ודו"ק.